

รายวิชา ๒๑๐๗๑๐๒ แนวทางการศึกษาวรรณคดีไทย

ใบงาน การวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามโครงสร้างนิยม

ในนักศึกษาแบ่งกลุ่มศึกษาวรรณคดีหรือวรรณกรรม จำนวน ๑ เรื่อง โดยให้วิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามโครงสร้างนิยมจัดทำเล่มพร้อมนำเสนอ Power point ดังนี้

การวิจารณ์วรรณคดีและวรรณกรรมตามโครงสร้างนิยม

เรื่อง สังข์ทอง

๑. ชื่อผู้แต่ง พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย

ประวัติผู้แต่ง สังข์ทอง ในพระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย มีลักษณะของละครนอกมีตัวละครที่รู้จักกันเป็นอย่างดี คือ เจ้าเงาะซึ่งคือพระสังข์ กับนางรจนา เนื้อเรื่องมีความสนุกสนานและเป็นนิยาม จึงมีการนำเนื้อเรื่องบางบทที่นิยม ได้แก่ บทพระสังข์ได้นางรจนา เพื่อนำมาประยุกต์เป็นการแสดงชุด รจนาเสียงพวงมาลัย สังข์ทองเป็นเรื่องที่ได้มาจากสุวัฒน์สังข์

พระราชประวัติ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระนามเดิมว่า ฉิม (สมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร) เป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๔ ของพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก ประสูติแต่สมเด็จพระอมรินทราบรมราชินี ณ บ้านอัมพวา แขวงเมืองสมุทรสงคราม เมื่อวันที่ ๒๔ กุมภาพันธ์ พ.ศ.๒๓๑๐ เสด็จราชสมบัตินี้ เมื่อปีมะเส็ง ปีพ.ศ.๒๓๕๒ ขณะมีพระชนมายุได้ ๔๒ พรรษา เป็นรัชกาลที่ ๒ แห่งราชวงศ์จักรี และทรงครองราชย์จนถึงปีพ.ศ.๒๓๖๗ สิริดำรงราชสมบัตินี้เป็นเวลา ๑๕ ปี

พระองค์ทรงมีพระราชโอรส พระราชธิดา รวมทั้งสิ้น ๗๓ พระองค์ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อครั้งยังทรงพระเยาว์ ทรงเข้ารับการศึกษาที่วัดระฆังโฆสิตาราม โดยฝากตัวเป็นศิษย์กับพระวันรัต (ทองอยู่) จนเมื่อพระชนมายุได้ ๘ พรรษา พระองค์ได้ตามเสด็จพระบรมชนกนาถ (พระราชบิดา) ไปราชการสงครามและเมื่อพระองค์มีพระชนมายุได้ ๑๖ พรรษา สมเด็จพระบรมชนกนาถได้รับการปราบดาภิเษกขึ้นเป็น พระมหากษัตริย์รัชกาลที่ ๑ พระองค์จึงได้รับการสถาปนาพระยศ ขึ้นเป็นสมเด็จพระเจ้าลูกยาเธอเจ้าฟ้ากรมหลวงอิศรสุนทร เมื่อพระองค์ทรงมีพระชนมายุครบ ๒๒ พรรษา พระองค์ได้ทรงผนวช ณ วัดศรีรัตนศาสดาราม ในพระบรมมหาราชวัง เสด็จจำพรรษาที่วัดสมอราย (วัดราชาธิวาส) นานเป็นเวลา ๓ เดือน (๑พรรษา) จึงทรงลาผนวช ปีพ.ศ.๒๓๔๙ พระองค์ทรงได้รับสถาปนาเลื่อนพระยศขึ้นเป็นกรมพระราชวังบวรสถานมงคล

ต่อจากนั้นเป็นเวลาอีก ๒ ปี พระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช พระบรมชนกนาถเสด็จสวรรคต พระองค์จึงได้เสด็จเถลิงถวัลย์ราชสมบัติเป็นพระมหากษัตริย์แห่งราชวงศ์จักรี ทรงพระนามว่า พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย เมื่อวันที่ ๗ กันยายน พ.ศ.๒๓๕๒ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงมีพระอัครมเหสีพระนามว่า สมเด็จพระศรีสุริเยนทราบรมราชินี (พระนาม

เดิม บุญรอด) เป็นพระธิดาในพระเจ้าฟ้าง่างเธอ สมเด็จพระเจ้าฟ้ากรมพระศรีสudarักษ์ มีพระราชโอรสและพระราชธิดา ที่ประสูติในพระอัครมเหสี ๓ พระองค์ และทรงมีพระราชโอรสกับเจ้าจอมมารดาเรียม พระสนมเอก ๓ พระองค์ ปีพ.ศ.๒๓๖๗ พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย ทรงพระประชวรด้วยพิษไข้ มิได้รู้สึกพระองค์ และไม่ไต่พระราชทานราชสมบัติให้แก่ผู้ใด พระองค์ทรงพระประชวรด้วยพิษไข้อยู่เป็นเวลา ๓ วัน ก็เสด็จสวรรคต พระองค์ทรงครอง สิริราชสมบัติ ๑๕ ปี

บทพระราชนิพนธ์ในพระองค์

๑. นิราศ ๙ ได้แก่ นิราศเมืองแกลง นิราศพระบาท นิราศภูเขาทอง นิราศเมืองสุพรรณ นิราศวัดเจ้าฟ้า นิราศอิเหนา นิราศพระแท่นดงรัง นิราศพระปฐม และนิราศเมืองเพชรบุรี
๒. นิทาน ๕ เรื่อง ได้แก่ โคบุตร พระอภัยมณี พระไชยสุริยา ลักษณะวงศ์ และ สิงห์ไกรภพ
๓. สุภาชิต ๓ เรื่อง ได้แก่ สวัสดิรักษา เพลงยาวถวายโอวาท และสุภาชิตสอนหญิง
๔. บทละคร ๑ เรื่อง คือ เรื่องอภัยนุราช
๕. บทเสภา ๒ เรื่อง ได้แก่ ขุนช้างขุนแผน ตอนกำเนิดพลายงาม และเรื่องพระราชพงศาวดาร
๖. บทเห่กล่อม ๔ เรื่อง ได้แก่ เห่เรื่องจับระบำ เห่เรื่องกาگی เห่เรื่องพระอภัยมณี และเห่เรื่องโคบุตร

ประวัติที่มาของเรื่อง สันต์ทองเป็นเรื่องที่ได้มาจากสุวัฒน์ซัดก ซึ่งเป็น นิทาน เรื่องหนึ่งในปัญญาสชาดก ของท้องถิ่นในภาคเหนือและภาคใต้ มีสถานที่ที่กล่าวถึงเนื้อเรื่องในสันต์ทอง กล่าวคือ เล่ากันว่าเมืองทุ่งยั้งเป็นเมืองท้าวสามนต์ ไกลวัดมหาธาตุมีลานหินเป็นสนามตีกลองของพระสังข์ ส่วนในภาคใต้เชื่อว่าเมืองตะกั่วป่าเป็นเมืองท้าวสามนต์ และเรียกภูเขาลูกหนึ่งว่าเป็นเมืองท้าวสามนต์ และเรียกภูเขาลูกหนึ่งว่า “เขาขม่ม้า” เนื่องจากเอาพระสังข์ตีกลองได้ขี้ม้าข้ามภูเขานั้นไป ซึ่งลักษณะของละครนอกมีตัวละครที่รู้จักกันเป็นอย่างดี คือ เจ้าเงาะซึ่งคือพระสังข์ กับนางรจนา เนื้อเรื่องมีความสนุกสนานและเป็นนิยม จึงมีการนำเนื้อเรื่องบางบทที่นิยม ได้แก่ บทพระสังข์ได้นางรจนา เพื่อนำมาประยุกต์เป็นการแสดงชุด รจนาเสียงพวงมาลัย เป็นต้น

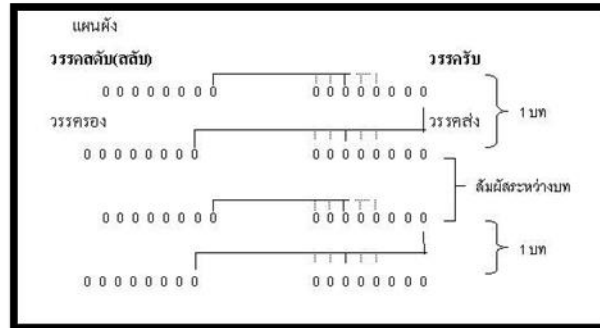
๒. ฉันทลักษณ์ ลักษณะคำประพันธ์ เรื่อง สันต์ทอง

๑. เป็นกลอนบทละคร บทหนึ่งมี ๔ วรรค วรรคละ ๖ คำ บทหนึ่งมี ๒ บาท เรียกว่าบาทเอก และบาทโท ๑ บาท เท่ากับ ๑ คำกลอน สัมผัสระหว่างวรรคไม่บังคับตายตัว
๒. คำขึ้นต้นบท กลอนบทละครมีคำขึ้นต้นหลายแบบ และคำขึ้นต้นนั้นไม่จำเป็นต้องมีจำนวนเท่ากับวรรคสดับ อาจจะมีเพียง ๒ คำก็ได้ คำขึ้นต้น มีดังนี้

๒.๑ มาจะกล่าวบทไป มักใช้เมื่อขึ้นต้นเรื่อง หรือกล่าวถึงเรื่องแทรกเข้ามา

๒.๒ เมื่อนั้น ใช้สำหรับผู้มียศสูง หรือผู้เป็นใหญ่ในทีนั้นตามเนื้อเรื่อง เช่น กษัตริย์ ราชวงศ์

๒.๓ บัดนั้น ใช้ขึ้นต้นสำหรับผู้น้อยลงมา เช่น เสนา ไพร่พล

๓. **แก่นเรื่อง** การแสดงความรักของแม่ที่มีต่อลูก ไม่ว่าจะลูกจะเป็นอย่างไร แม่ก็ยังรักลูกเสมอ ความกตัญญูของพระสังข์ ที่คอยช่วยเหลืองานบ้านเพื่อแบ่งเบาภาระของแม่ ความพยายามของนางจันทเทวี ที่ไม่ยอมแพ้ต่ออุปสรรคแม้จะต้องลำบาก และอย่ามองคนแค່ภายนอกไม่ควรคบคนอื่นเพราะเขานำตาได้อย่างเดียวควรดูไปถึงจิตใจของคนคนนั้นด้วย

จากตอนที่รจนาสีงพวงมาลัยเลือกคู่ครองได้เจ้าเงาะทำวสามลโกรธมากเพราะเจ้าเงาะนำตาน่าเกลียดจึงไล่รจนาไปอยู่ในป่าที่กระท่อม เจ้าเงาะพยายามเอาอกเอาใจรจนาทูทุกอย่างแต่รจนากลับไม่สนใจเจ้าเงาะเลยเพราะเจ้าเงาะเป็นคนนำตาน่าเกลียด

เจ้าเงาะพยายามที่จะฝ่าฟันอุปสรรคของพ่อตาจากการที่ทำวสามลแกล้งเจ้าเงาะด้วยการให้เขยทิ้งหูกและเจ้าเงาะไปหาปลาและหาเนื้อถ้าใครหามาไม่ได้จะถูกประหารชีวิต ความพยายามของพระสังข์ที่จะทำให้ทำวสามลยอมรับในตัวของเขา โดยที่เหาะขึ้นไปตีกลองที่สู้กับพระอินทร์จนชนะ

๔. โครงเรื่อง

การนำเรื่อง ท้าวศวิมลมีเมียชื่อ นางจันทเทวี มีสนมเอกชื่อ นางจันทาเทวี ไม่มีโอรสธิดา จึงบวงสรวงและรักษาศีลห้าเพื่อขอบุตร และประกาศแก่พระมเหสีและนางสนมว่าถ้าใครมีโอรสก็จะมอบเมืองให้ครอง

ปมเรื่อง นางจันทเทวีทรงครรภ์ เทวบุตรจุติมา เป็นพระโอรสของนาง แต่ประสูติมาเป็นหอยสังข์ นางจันทาเทวีเกิดความริษยาจึงติดสินบนโทรหลวงให้ทำนายว่าหอยสังข์จะทำให้บ้านเมืองเกิดความหายนะ ท้าวศวิมลหลงเชื่อ นางจันทาเทวี จึงจำใจต้องเนรเทศนางจันทเทวี และหอยสังข์ไปจากเมือง พระนางจันทาเทวีได้ไปว่าจ้างแม่เฒ่าสุเมธาให้ช่วยทำเสน่ห์เพื่อที่ท้าวศวิมลจะได้หลงอยู่ในมนต์สะกด และได้ยุยงให้ท้าวศวิมลไปจับตัวพระสังข์มาประหาร ท้าวศวิมลจึงมีบัญชาให้จับตัวพระสังข์มาถ่วงน้ำ แต่ท้าวภุชงค์(พญานาค) ราชาแห่งเมืองบาดาลก็มา

ช่วยไว้ และนำไปเลี้ยงเป็นบุตรบุญธรรม ก่อนจะส่งให้นางพันธุรัตเลี้ยงดูต่อไปจนพระสังข์มีอายุได้ ๑๕ ปีบริบูรณ์ วันหนึ่งพระสังข์ได้แอบไปเที่ยวเล่นที่หลังวัง และได้พบกับบ่อเงิน บ่อทอง รูปเงาะ เกือกทอง(รองเท้าทองนั่นเอง) ไม้พลอง และพระสังข์ก็รู้ความจริงว่านางพันธุรัตเป็นยักษ์ เมื่อพระสังข์พบเข้ากับโครงกระดูก จึงได้เตรียมแผนการหนีด้วยการสวมกระโดดลงไปชุบตัวในบ่อทอง สวมรูปเงาะ กับเกือกทอง และขโมยไม้พลองเหาะหนีไป เมื่อนางพันธุรัตทราบว่าพระสังข์หนีไปก็ออกตามหาจนพบพระสังข์อยู่บนเขาสูงหนึ่ง จึงขอร้องให้พระสังข์ลงมา แต่พระสังข์ก็ไม่ยอม นางพันธุรัตจึงเขียนมหาจินตามนต์ที่ใช้เรียกเนื้อเรียกปลาได้ไว้ที่ก้อนหิน ก่อนที่นางจะออกแตกตาย ซึ่งพระสังข์ได้ลงมาท่องมหาจินตามนต์จนจำได้ และได้สวมรูปเงาะออกเดินทางต่อไป

วิกฤตเรื่อง พระสังข์เดินทางมาถึงเมืองสามล ซึ่งมีท้าวสามลและพระนางมณฑาปกครองเมือง ซึ่งท้าวสามลและพระนางมณฑามีธิดาล้วนถึง ๗ พระองค์ โดยเฉพาะ พระธิดาองค์สุดท้ายที่ชื่อ รจนา มีสิริโฉมเลิศล้ำกว่าธิดาทุกองค์ จนวันหนึ่ง ท้าวสามลได้จัดให้มีพิธีเสี้ยงมาลัยเลือกคู่ให้ธิดาทั้งเจ็ด ซึ่งธิดาทั้งหกต่างเสี้ยงมาลัยได้คู่ครองทั้งสิ้น เว้นแต่นางรจนาที่มิได้เลือกเจ้าชายองค์ใดเป็นคู่ครอง ท้าวสามลจึงได้ให้ทหารไปนำตัวพระสังข์ในร่างเจ้าเงาะซึ่งเป็นชายเพียงคนเดียวที่เหลือในเมืองสามล ซึ่งนางรจนาเห็นรูปทองภายในของเจ้าเงาะ จึงได้เสี้ยงพวงมาลัยให้เจ้าเงาะ ทำให้ท้าวสามลโกรธมาก เนรเทศนางรจนาไปอยู่ที่กระท่อมปลายนา กับเจ้าเงาะ ท้าวสามลคิดจะกำจัดเจ้าเงาะทุกวิถีทาง จึงได้ให้เขยทั้งหมดไปจับปลามาให้ได้คนละร้อยตัว พระสังข์จึงได้ถอดรูปเงาะออก และท่องมหาจินตามนต์จนได้ปลามาครบร้อย

ส่วนหกเขยจับปลาไม่ได้เลยสักตัว จึงเข้ามาขอพระสังข์เพราะคิดว่าเป็นเทวดา พระสังข์ก็ยินดีให้ แต่ต้องแลกกับปลายจมูกของหกเขยด้วย ต่อมา ท้าวสามลได้ให้เขยทั้งหมดไปหาเนื้อมาให้ได้คนละร้อยตัว พระสังข์ก็ใช้มหาจินตามนต์จนได้เนื้อมานับร้อย ส่วนหกเขยก็หาไม่ได้อีกตามเคย และได้เข้ามาขอพระสังข์ พระสังข์ก็ยินดีให้ แต่ต้องแลกกับปลายหูของหกเขยด้วย อาสน์ที่ประทับของพระอินทร์เกิดแข่งกระด้าง ทำให้ท้าวสามลออกมาแข่งตีคลีกับพระองค์ หากท้าวสามลแพ้ พระองค์จะยึดเมืองสามลเสีย ท้าวสามลจึงส่งหกเขยไปแข่งตีคลีกับพระอินทร์ แต่ก็ไม่เป็นท่า จึงจำต้องเรียกเจ้าเงาะให้มาช่วยตีคลี ซึ่งนางรจนาได้ขอร้องให้สามีช่วยถอดรูปเงาะมาช่วยตีคลี และยอมถอดรูปเงาะมาช่วยเมืองสามลตีคลีจนชนะในที่สุด

จบเรื่อง หลังจากเสร็จภารกิจที่เมืองสามลแล้ว พระอินทร์ได้ไปเข้าฝันท้าวศวิมล และเปิดโปงความชั่วของพระนางจันทาเทวี พร้อมกับสั่งให้ท้าวศวิมลไปรับพระนางจันทาเทวีกับพระสังข์มาอยู่ด้วยกันดังเดิม ท้าวศวิมลจึงยกขบวนเสด็จไปรับพระนางจันทาเทวีกลับมา และพากัน

เดินทางไปยังเมืองสามลเมื่อตามหาพระสังข์ ท้าวศวิมลและพระนางจันทเทวีปลอมตัวเป็นสามัญชนเข้าไปอยู่ในวัง โดยท้าวศวิมลเข้าไปสมัครเป็นช่างสานกระบุง ตะกร้า ส่วนพระนางจันทเทวีเข้าไปสมัครเป็นแม่ครัว และในวันหนึ่ง พระนางจันทเทวีก็ปรุงแกงฟักถวายพระสังข์ โดยพระนางจันทเทวีได้แกะสลักขึ้นฟักเจ็ดชิ้นเป็นเรื่องราวของพระสังข์ตั้งแต่เยาว์วัย ทำให้พระสังข์รู้ว่าพระมารดาตามมาแล้ว จึงมาที่ห้องครัวและได้พบกับพระมารดาที่พลัดพรากจากกันไปนานอีกครั้ง หลังจากนั้น ท้าวศวิมล พระนางจันทเทวี พระสังข์กับนางรจนาได้เดินทางกลับเมืองยศวิมล ท้าวศวิมลได้สั่งประหารพระนางจันทเทวี และสละราชสมบัติให้พระสังข์ได้ครองราชย์สืบต่อมา

๕. เนื้อเรื่องย่อ ณ เมืองยศวิมลนคร อันมีท้าวศวิมลเป็นเจ้าเมือง พระมเหสีจันทเทวีได้คลอดลูกออกมาเป็นหอยสังข์ จึงถูกพระนางจันทา มเหสีรอง ใส่ร้ายว่าเป็นกาลีสานเมือง จนถูกขับออกจากเมืองไปอยู่กระท่อมตายเป็นชายป่า จนกระทั่งพระสังข์ที่ซ่อนอยู่ในหอย ได้ออกมาพบแม่ สร้างความยินดีกับพระนางจันทเทวีมากข่าวลวงรู้ไปถึงนางจันทา จึงได้ส่งคนมาจับพระสังข์ไปถ่วงน้ำ แต่ท้าวภูษงค์พญานาคราชช่วยเอาไว้ และส่งให้ไปอยู่กับ นางพันธุรัต พระสังข์รู้ว่านางพันธุรัตเป็นยักษ์จึงขโมยรูปเงาะ ไม้เท้า เกือกแก้ว เหาะหนีมาอยู่บนเขา นางพันธุรัตตามมาทันแต่ ไม่สามารถขึ้นไปหาพระสังข์ได้ จึงได้มอบมนต์มหาจินดา เรียกเนื้อเรียกปลาให้แก่พระสังข์ก่อนที่จะออกแตกสิ้นใจตายที่เชิงเขา นั่นเอง

พระสังข์เหาะมาจนถึงเมืองสามล ท้าวสามลและนางมณฑากำลังจัดพิธีเลือกคู่ให้ธิดาทั้งเจ็ด แต่รจนาพระธิดาองค์สุดท้าย ไม่ยอมเลือกใครเป็นคู่ ท้าวสามลจึงให้คนไปตามเจ้าเงาะมาให้เลือกรจนาเห็นรูปทองที่ซ่อนอยู่ในรูปเงาะจึงเสี้งมาลัยไปให้ สร้างความพิโรธให้ท้าวสามลจึงถึงกับขับไล่รจนาให้ไปอยู่กระท่อมปลายนา กับเจ้าเงาะ

ท้าวสามลหาทางแก้งเจ้าเงาะ โดยการให้ไปหาเนื้อหาปลาแข่งกับเขยทั้งหก เจ้าเงาะให้มนต์ที่นางพันธุรัตให้ไว้เรียกเนื้อ เรียกปลา มารวมกันทำให้หกเขยหาปลาไม่ได้ จึงต้องยอมตัดปลายหูและปลายจมูกแลกกับเนื้อและปลา

ท้าวสามลพิโรธมากจนถึงกับคิดหาทางประหารเจ้าเงาะ ร้อนถึงพระอินทร์ต้องหาทางช่วยโดยการลงมาทำตลิ่งชิงเมือง กับท้าวสามล ท้าวสามลส่งหกเขยไปสู้ก็สู้ไม่ได้ จึงต้องยอมให้เจ้าเงาะไปสู้แทน เจ้าเงาะถอดรูปเป็นพระสังข์และสู้กับพระอินทร์ จนชนะ ท้าวสามลจึงยอมรับพระสังข์กลับเข้าเมืองและจัดพิธีอภิเษกให้

พระอินทร์ไปเข้าฝันท้าวศวิมล เพื่อบอกเรื่องราวทั้งหมด ท้าวศวิมลจึงออกตามหาพระนางจันทเทวีจนพบ และได้เดินทาง ไปเมืองสามลนครเพื่อพบพระสังข์ โดยพระนางจันทเทวีได้ปลอมเป็นแม่ครัวในวังและได้แกะสลักเรื่องราวทั้งหมดบนชิ้นฟัก ให้พระสังข์เสวย ทำให้พระสังข์รู้ว่าแม่ครัวคือพระมารดานั่นเอง พระสังข์และรจนาจึงได้เสด็จตามท้าวศวิมลและพระนาง จันทเทวีกลับไปครองเมืองยศวิมลสืบไป

รูปที่ ๕

รูปที่ ๖

๕. พระนางจันทเทวี พระมเหสีฝ่ายขวาพระมรดาพระสังข์ มีจิตใจงดงามผู้เป็นที่รักใคร่ของประชาชน แต่ต้องมาถูกกลั่นแกล้งจากพระนางจันทา มเหสีฝ่ายซ้าย

๖. นางรจนา เป็นธิดาสุดท้องจากจำนวนเจ็ดองค์ของท้าวสามล พี่ ๆ เลือกคู่ได้สามีสมน้ำสมเนื้อกันแล้ว แต่นางรจนากลับเลือกได้เจ้าเงาะ ทั้ง ๆ ที่ตนเป็นสาวสวย จึงเป็นที่เยาะเย้ยไปทั่ว ทำให้พระบิดากริ้วไล้ให้ไปตระกำลำบากที่กระท่อมปลายนา แต่ความจริงที่นางเลือกก็เพราะเห็นรูปทองอยู่ข้างในเจ้าเงาะถึงจะขี้ริ้วแต่ก็มีวิชาความรู้ จนต่อมาพระอินทร์ต้องแปลงร่างมาตีคลีเพื่อช่วยให้เจ้าเงาะได้ถอดรูปให้ทุกคนได้เห็นรูปทองในที่สุด ดังนั้นสาว ๆ ที่มีสามีขี้ริ้วจึงมักถูกว่าเป็นนางรจนาควงเจ้าเงาะ

๗. ฉาก

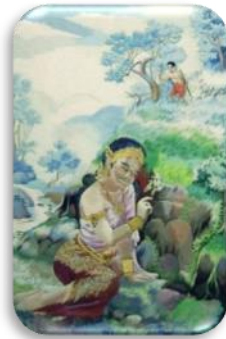

๑. ตอนที่นางรจนาเลือกพระสังข์เป็นคู่ครอง นางรจนาเป็นพระธิดาองค์สุดท้อง งามเลิศกว่าพระธิดาองค์อื่นๆ นางรจนาได้เห็นรูปพระสังข์ภายในรูปเงาะ จึงได้เสี้ยมพวงมาลัยให้เจ้าเงาะ ท้าวสามลโกรธมากจึงขับไล่นางรจนากับเจ้าเงาะไปอยู่ที่กระท่อมปลายนา

๒. ตอนที่พระสังข์ได้รู้ว่าพระนางจันทเทวีเป็นพระมรดา พระอินทร์ได้ไปเข้าฝันท้าวยศวิมลเพื่อเปิดโปงความจริง ท้าวยศวิมลจึงตามนางจันทเทวีจนพบแล้วไปยังเมืองสามลเพื่อตามหาพระ

สังข์ นางจันทเทวีได้ปลอมตัวเป็นแม่ครัว ปรงแกงฟักสลักบนฟักเรื่องราวตั้งแต่เยาว์วัย จึงทำให้รู้ว่าแม่ครัวเป็นพระมารดานั่นเอง พระสังข์กับบรรณาจึงได้กลับไปยังเมืองยศวิมลและได้ครองราชย์สืบไป

๓. ตอน นางพันธุรัตเลี้ยงพระสังข์ นางพันธุรัตเลี้ยงดูต่อไปจนพระสังข์มีอายุได้ ๑๕ ปี บริบูรณ์ วันหนึ่งพระสังข์ได้แอบไปเที่ยวเล่นที่หลังวัง และได้พบกับบ่อเงิน บ่อทอง รูปเงาะ เกือกทอง ไม้พลอง และพระสังข์ก็รู้ความจริงว่านางพันธุรัตเป็นยักษ์ เมื่อพระสังข์พบเข้ากับโครงกระดูก จึงได้เตรียมแผนการหนีด้วยการสวมกระโดดลงไปชุบตัวในบ่อทอง สวมรูปเงาะ กับเกือกทอง และขโมยไม้พลองเหาะหนีไป

๔. ตอน ท้าวยศวิมลตามพระสังข์ พระสังข์ได้รู้ว่าพระนางจันทเทวีเป็นพระมารดาพระอินทร์ได้ไปเข้าฝันท้าวยศวิมลเพื่อเปิดโปงความจริงท้าวยศวิมลจึงตามนางจันทเทวีจนพบแล้วไปยังเมืองสามลเพื่อตามหาพระสังข์นางจันทเทวีได้ปลอมตัวเป็นแม่ครัวปรงแกงฟักสลักบนฟักเรื่องราวตั้งแต่เยาว์วัย จึงทำให้รู้ว่าแม่ครัวเป็นพระมารดานั่นเองพระสังข์กับบรรณาจึงได้กลับไปยังเมืองยศวิมลและได้ครองราชย์สืบไป

๘. บทสนทนา

สังข์ทอง : แม่ อ๋อานะ แม่ทำอย่างนี้ทำไม

จันทเทวี : แม่ไม่ทำอย่างนี้แล้วเราจะได้พบกันอย่างไร หมดเคราะห์กันสักทีนะลูก

สังข์ทอง : แม่ทำอย่างนี้แล้วคราวนี้ลูกจะไปอยู่ที่ไหนกันล่ะ

จันท์เทวี : ก็อยู่กับแม่เงาะลูก ไม่ใช่เพราะหอยสังข์นี้หรรษาหรือ ลูกกับแม่ถึงต้องลำบากแบบนี้
ถอดความ สังข์ทองตกใจที่แม่จันท์เทวีทูปหอยสังข์ รำให้ที่แม่ทูปหอยสังข์ แม่ทูปหอย
สังข์เพราะหอยสังข์ทำให้ทั้งสองต้องลำบากถูกเนรเทศออกจากเมืองเช่นนี้

จันท์เทวี : แม่มีเรื่องที่จะบอกลูกด้วย

สังข์ทอง : เรื่องอะไรหรือเสด็จแม่ จันท์เทวี : ลูกรัก ที่แม่มาตามเจ้าคราวนี้ก็
เพราะบารมีท่านพ่อ เรื่องเก่าเจ้าอย่าเก็บมาใส่ใจเลย บัดนี้พ่อเจ้าสำนักผิดแล้ว

ถอดความ เมื่อสังข์ทองกับแม่ได้เจอกันหลังจากที่ผลัดพรากกันมานาน แม่ได้เล่าให้
สังข์ทองเข้าใจในเรื่องครวก่อน ไม่ให้โกรธผิดใจไรกันอีก พ่อได้สำนักผิดแล้ว

๙. คุณค่าที่ได้รับ

ด้านเนื้อหา เนื้อหาของบทละครนอกแสดงให้เห็นความคิดของผู้แต่งที่ต้องการสื่อให้ผู้อ่านผู้ฟัง
ทราบ ดังนี้ (๑).ค่านิยมในสังคม วัฒนธรรม และแนวทางการดำเนินชีวิต โดยต้องการปลูกฝังทัศนคติ
ลงไปโน้มน้าวใจของคนไทย เช่น ทัศนคติเกี่ยวกับความซื่อสัตย์จงรักภักดีของผู้หญิงที่มีต่อสามี ตัวอย่างที่
เห็นได้ชัดคือ บทบาทของนางจันท์เทวีและนางรจนา เช่น นางรจนาร่ำครวญตอนท้าวสามนต์ให้หา
ปลาถวาย (๒).ความรักพวกพ้อง รักชาติบ้านเมือง ตัวอย่างที่เห็นได้อย่างชัดเจนคือ พฤติการณ์ของหก
เขย และการตีกลองกับพระอินทร์ เช่น ตอนนางมณฑาขอร้องให้เจ้าเงาะช่วย (๓). การทำความดี มี
ตัวอย่างปรากฏตลอดทั้งเรื่อง เช่น การที่ท้าวฤๅษณ์และนางพันธุรัตรับเลี้ยงดูพระสังข์ ตายายช่วยเหลือ
นางจันท์เทวีนายประตู่เมืองสามนต์ช่วยเหลือท้าวศวิมล นอกจากนี้เรื่องสังข์ทองยังเสนอแนวคิดที่
สามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้คือ “ การพิจารณาบุคคล ” ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ในการพิจารณาบุคคล
นั้น เราไม่ควรมองจากรูปลักษณ์ภายนอกแล้วตัดสินว่าบุคคลนั้นเป็นอย่างไร แต่ต้องมองลึกลงไป

ด้านสังคม การพิจารณาบทประพันธ์ว่า ผู้แต่งมีบทประพันธ์อย่างไรในการจรรโลงสังคม ซึ่งจะ
พิจารณาจากทฤษฎีแนวความคิด การให้คติเตือนใจ การแสดงให้เห็นถึงชีวิต ความเชื่อ ค่านิยม วัฒนธรรม
ขนบธรรมเนียมประเพณี โดยสอดแทรกไว้ในบทประพันธ์อย่างแนบเนียน การตัดสินคนเพียงภายนอก
ความพิถีพิถันในการเลือกสรรคำอย่างประณีต ทำให้เกิดความงาม ความไพเราะในการใช้ภาษา ผู้อ่าน
สามารถรับรสไพเราะของเสียง ชาบซึ้งในความหมาย สัมผัสอารมณ์และความรู้สึกนึกคิดต่าง ๆ ที่ผู้แต่ง
ถ่ายทอด ออกมาเป็นบทประพันธ์ได้

ด้านวรรณศิลป์ วรรณคดีทำหน้าที่สืบต่อวัฒนธรรม ของชาติจากคนรุ่นหนึ่งไปสู่คนอีกรุ่นหนึ่ง ผู้แต่ง
มักจะแทรกความรู้ ข้อคิดเห็น ในด้านวัฒนธรรม ประเพณี ค่านิยม คติชีวิต คำสั่งสอน คุณธรรมและ

จริยธรรม การใช้ถ้อยคำภาษา สภาพความเป็นอยู่ของคนในสังคม ประวัติศาสตร์ การเมือง แม้กระทั่ง อาหารการกิน ผสมผสานไปกับการดำเนินเรื่อง ทำให้คนรุ่นหลังมีความรู้ เกี่ยวกับสังคมในอดีต จึงเข้าใจ วิถีชีวิตไทยมากยิ่งขึ้น

บทประพันธ์

โอ้วว่ามารดาของลูกเอ๋ย	พระคุณเคยปกเกล้าเกศี
รักลูกผูกพันแสนทวี	เลี้ยงมาไม่มีให้เคืองใจ
จะหาไหนได้เหมือนพระแม่เจ้า	ตั้งมารดาเกิดเกล้าก็ว่าได้
ผู้ติดตามมาด้วยอาลัย	จนจำตายอยู่ในพนาวัน

(ตอน นางพันธุรัตเลี้ยงพระสังข์)

๑๐. โวหารภาพพจน์

โวหารภาพพจน์ หมายถึงการเลือกสรรถ้อยคำสำนวนโวหารของผู้เขียนโดยใช้กลวิธีการนำเสนอสารให้แปลกออกไปจากภาษาตามตัวอักษรเพื่อให้ผู้อ่านเห็นภาพในใจ เกิดจินตนาการในการอ่านและเกิดความซาบซึ้งประทับใจสะเทือนใจ หรือเกิดอารมณ์คล้อยตามไปตามความปรารถนาของผู้เขียนที่ต้องการจะส่งสารผ่านงานวรรณคดีหรือวรรณกรรม

จินตภาพด้านภาพ

เมื่อนั้น	ท้าวสามนต์เห็นเงาซังน้ำหน้า
เนื้อตัวเป็นลายคล้ายเสือปลา	ไม่กลัวใครใจกล้าดุดัน
ผมหยิกยุ่งเหยิงเหมือนเชิงพิก	หน้าตาตลakyักษ์มักกะสัน
พระเมินเสียมมิได้คุ้มกัน	แล้วมีบัญชาประชดรจนานา

(ตอนที่ ๖ พระสังข์ได้นางรจนานา)

จินตภาพด้านเคลื่อนไหว

เมื่อนั้น	อมรินทร์บินฟ้าฟุ้งเฟื่อง
ควมม้ามุ่งหมายชายชำเลื่อง	ยกเยื้องย่างท่าสง่างาม
ทรงเลี้ยงลูกคลีตีเตาะ	พระอินทร์เหาะขึ้นจากท้องสนาม
พระสังข์ไม่พริ่นครันคร้าม	เหาะตามติดพันกระชั้นชิด

(ตอนที่ ๘ พระสังข์ตีคลี)

จินตภาพด้านเสียง

เข้าถึงห้องในยังไม่หยุด ยายพาตามดูเข้าใต้แคร่
กลัวจะดังกรึบกรอบหมอบกระแด่ ไม่ไหวดิ่งนั่งแน่นภาวนา

(ตอนที่ ๘ กำเนิดพระสังข์)

๑๑. ภาพพจน์

อุปมา

อุปมา คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่งโดยธรรมชาติแล้วมีสภาพที่แตกต่างกัน แต่มีลักษณะเด่นร่วมกันและใช้คำที่มีความหมายว่า เหมือนหรือคล้าย เป็นคำแสดงการเปรียบเทียบ เพื่อเน้นให้เห็นจริงว่าเหมือนอย่างไรในลักษณะใด

ได้แก่คำว่า เหมือน ปาน เพียง ราว รวากับ ฟ่าง เทียบ เทียม เฉก เช่น ฯลฯ

• ตัวอย่าง

เมื่อนั้น	พระสังข์ สรวลสันต์กลิ่นหัวร่อ
ยิ้มพลาทางตรัสตัดพ้อ	เอออะไรใจคอเหมือนปลาชิว
แล้วเอามีดกรีดลับกับศิลา	ทิ้งหกตกประหม่าหน้านิ้ว
มือบีบหนีบจุมูกไว้สองนิ้ว	อย่าบิดพริ้มดุคดิกพลิกแพลง

ความหมาย อุปมาว่า พระสังข์นั้นหล่อเหลา รูปร่างงามผิวกายเหมือนกับเอาทองมาทาผิว

อุปมาพจน์

นางรจนานาได้เสียดวงมลายได้เจ้าเงาะ สร้างความไม่พอใจให้กับท้าวสามนต์เป็นอันมาก ที่มีเจ้าชายรูปงามมากมายมาให้เลือก แต่ไม่เลือก จึงได้ขับไล่ทั้งสองไปอยู่ในป่า ถึงแม้ว่าจะอยู่ในป่า ทั้งสองก็ยังมีความสุข หยอกเย้ากันตามประสาคู่รัก ดังความว่า (พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย, 2545, หน้า 102) อย่าประมาทรูปที่เห็นชี้เห่ ไม่ว่าเล่นเป็นเสน่ห์ชอบใจหญิง ชาวไร่ชาววังไม่ซังซิง อุตสำหรับทั้ง

มาลัยมาให้เงาะ (สังข์ทอง) จากคำประพันธ์ข้างต้น เป็นความขัดแย้งระหว่างความซึ้งเห่กับความชอบของผู้หญิง ลักษณะทั้งสองนี้ขัดแย้งกันแต่ปรากฏอยู่ในสิ่งเดียวกันจึงจัดเป็นปฏิพาทย์

บุคคลาธิษฐาน

บุคคลาธิษฐาน หมายถึงการสมมติให้สิ่งที่ไม่มีชีวิต ไม่มีความคิด สิ่งที่เป็นนามธรรม หรือ สัตว์ ให้มีสติปัญญา อารมณ์ หรือ กิริยาอาการ เหมือนมนุษย์ เพื่อให้สิ่งเหล่านั้นเกิดปรากฏการณ์เสมือนเป็นสิ่งมีชีวิต ที่มีความรู้สึกนึกคิดขึ้นมา แล้วสื่อความรู้สึกออกมา ให้ผู้รับสารได้รับรู้ เป็นการเปรียบเทียบ โดยนำเอาสิ่งไม่มีชีวิต หรือมีชีวิต แต่ไม่ใช่คนมากล่าวถึงเรากับเป็นคน หรือทำกิริยาอาการเหมือนคน “ภาพพจน์ประเภทนี้จะทำให้เสียงที่กล่าวถึงมีชีวิตชีวา ผู้รับสารจะมองเห็นภาพสิ่งนั้นเคลื่อนไหวทำปฏิกริยาอาการเหมือนคนมีอารมณ์ มีความรู้สึก และสามารถสื่อความรู้สึกนั้น มาสู่ผู้รับสารได้”

ตัวอย่าง เมื่อนั้น อมรินทร์ปิ่นฟ้าฟุ้งเฟื่อง ควบม้ามุ่งหมายชายขำเลื่อง ยกเยื้องย่างท่าสง่างาม ทรงเลี้ยงลูกคลีตีเตาะ พระอินทร์เหาะขึ้นจากท้องสนาม พระสังข์ไม่พรั่นครันคร้าม เหาะตามติดพันกระชั้นชิด

ความหมาย กล่าวถึง พระอินทร์และพระสังข์ที่ติดคลีกัน แล้วพระอินทร์ก็ควบม้าไปตีบนท้องฟ้าซึ่งเป็นสิ่งที่ไม่สามารถเกิดขึ้นจริงได้ เพราะม้าไม่สามารถเหาะได้

นามนัย

เมื่อนางจันทเทวีถูกขับไล่ออกจากเมือง ชีวิตของนางลำบากอย่างมาก จากที่เคยอยู่ในวังอย่างสุขสบายกลับต้องมาอาศัยอยู่ในป่า หาของป่าผักเผือกมันเหมือนชาวบ้านทั่วไป ครั้นวันหนึ่งนางออกไปหาของป่า ลูกน้อยเข้ามาดลจิตทำให้คิดถึง จึงรีบกลับมา ดังความว่า(พระบาทสมเด็จพระพุทธเลิศหล้านภาลัย,2545,หน้า 23) เมื่อนั้น พระมารดานึกในพระทัยอยู่ คิดถึงลูกน้อยหอยปู เดินไปสักครู่แล้วจู่มาเก็บได้พินผักเผือกมัน สารพันกินได้ที่ในป่า ใส่หาบหาบเดินดำเนินมา ไม่ช้าครู่หนึ่งก็ถึงเรือน (สังข์ทอง) จากคำประพันธ์ข้างต้น ผักเผือกมัน เป็นนามนัยแทนอาหารที่หาได้ตามป่าตามเขา ซึ่งทำให้อิ่มท้องได้

อุปลักษณ์

อุปลักษณ์ คือ การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งเป็นอีกสิ่งหนึ่ง ไม่มีคำที่บ่งบอกการเปรียบเทียบให้เห็นเหมือนอุปมา บางครั้งเรียกว่า เปรียบเป็น เพราะใช้คำว่า เป็น เท่า คือ

ตัวอย่างการใช้อุปลักษณ์ ๑ แม่เอ๋ยแม่เจ้า เลี้ยงเข้ามาแต่เยาว์จนใหญ่ พระคุณล้ำลบลภพไตร จะเปรียบด้วยสิ่งใดนั้นไม่มี ไซ้ลูกจะเคื่องแค้นแสนเช็ญ ด้วยความจำเป็นดอกจึงหนี เหตุด้วยมารดาของข้านี้ ทุกข์

ร้อนไร้ที่พึ่งพา จะยากเย็นเป็นตายก็ไม่แฉ่ง จะไปสืบเสาะแสวงทุกแห่งหา พระสังข์เปรียบพระคุณของแม่
 ยักษ์พันรุตที่มีต่อตนเองนั้นยิ่งใหญ่กว่า ๓ โลก ยากหาสิ่งใดมาเปรียบ พระองค์ไม่ได้อยากหนี แต่เพราะ
 เป็นห่วงมารดา จึงจำเป็นต้องหนีเพื่อจะได้ติดตามนางจันทร์เทวี

อติพจน์

อติพจน์ คือ การกล่าวถึงสิ่งที่เกินจริง ไม่สามารถกระทำให้เป็นไปได้ เป็นการพูดเพื่อเน้น
 ความรู้สึก ไม่มีเจตนาหลอกลวง

ตัวอย่างอติพจน์

ปลาผักสักตัวก็ไม่ได้	คิดอัศจรรย์ใจเป็นนักหนา
รีบพามาจนถึงบึงปลายนา	พบมัจฉานับแสนแน่นไป
เห็นพระสังข์นั่งอยู่ที่ฝั่งชล	ต่างคนพิศวงสงสัย

กล่าวถึงหกเขยของท้าวสามนที่เที่ยวออกหาปลา ต่างพากันแปลกใจที่ไปพบฝูงปลานับแสนตัวไป
 เทียวว่ายอยู่บริเวณที่พระสังข์นั่ง ปลานับแสนเป็นอติพจน์เพราะถือเป็นการกล่าวที่ดูเกินจริง

สัทพจน์

สัทพจน์ หมายถึง ภาพพจน์ที่เลียนเสียงธรรมชาติ เช่น เสียงดนตรี เสียงสัตว์ เสียงคลื่น เสียงลม
 เสียงฝนตก เสียงน้ำไหล ฯลฯ การใช้ภาพพจน์ประเภทนี้จะทำให้เหมือนได้ยินเสียงนั้นจริง ๆ

ตัวอย่าง เมื่อนั้น พระสังข์จุดหูกะชากลากหลุน จะเชือดแต่เบาเบาเอาบุญ แล้วชักดาบฎิ์ปุ่่นออกเงียดเงื้อ
 เขยใหญ่ขยั้นพริ้นพริ้ง ร้องอิงอุยหนาน่าเจ็บเหลือ อย่างนี้ที่ไหนจะได้เนื้อ ทำทีจะเชือดเถื่อแล้วรั้งร้อ แกล้ง
 ขยับจับจ้องลงใจ เลือกเอาข้างไหนจะตีหนอ เหนียวหูขวาลงให้ก่งคอ แข็งข้อเชือดขาดเลือดสาตไป เมื่อ
 ท้าวสามนต์ให้เหล่าลูกเขยหาเนื้อแข่งกัน พระสังข์ใช้มหาจินดา มนต์เรียกเนื้อมารวมกันทำให้หกเขยหา
 ไม่ได้ต้องมาขอจากพระสังข์ที่ปลอมเป็นเทวดา พระสังข์จึง แกล้งทำร้ายหกเขยโดยการตัดใบหูตั้งคำ
 ประพันธ์ว่า

๑๒. ปกิณกะ

งานที่รวบรวมคำสอน คำพูด หรือข้อคิด ของนักเขียนต่าง ๆ มารวมไว้ด้วยกัน และจัดพิมพ์เป็นเล่ม

ปกิณกะ	ความหมาย
กัณฑ์ (กัณฑ์ - ดาน)	ลำบาก แห้งแล้ง
กำดัด	กำลั้งรุ่ม
กัณฑ์ (กัณฑ์ - นอน)	
กัณฑ์	ไฟ

เกษมศานต์	โปรงอารมณ์ ชื่นชน ยินดี
คลาไคล	เดินไปเคลื่อนไหว
จังจาล	ต่ำซ้ำ
จู่ติ	เปลี่ยนสภาพจากกำเนิดหนึ่งไปเป็นอีกกำเนิดหนึ่ง(มักใช้กับเทวดา)
จู่จู่	ดูถูก
ชลาลัย	แม่น้ำ
ถวิล	คิดถึง
ทับ	กระท่อม
นงคราญ	นางงาม
นอกชาน	พื้นเรือนที่ยื่นพ้นชายคากระเบื้องออกมา
นาวา	เรือ
ประหวั่น	รู้สึกหวั่นกลัว
ผันผาย	กลับไป เดินไป
เพริศพราย (เพริด - พราย)	งามระยิบ
ภพไตร (พบ - ไตร)	สวรรค์ โลกมนุษย์และเมืองบาดาล
ภิรมย์	ดีใจยิ่ง ยินดียิ่ง
เยาวมาลย์	หญิงสาวสวย
เรี่ยราย	กระจายเกลื่อนไป
สกล	ทั้งหมด
สงกา	ความสงสัย
อางขนาง	อาย ขวนเขิน
อาจฉิน	เป็นปกติเสมอๆ

๑๓. รสวรรณคดี

การวิเคราะห์รสวรรณคดีไทย

๑.เสาวรจนีย์ (บทชมโฉม) คือ การเล่าชมความงามของตัวละครในเรื่อง ซึ่งอาจเป็นตัวละครที่เป็นมนุษย์ อมนุษย์ หรือสัตว์ซึ่งการชมนี้ อาจจะเป็นการชมความเก่งกล้าของกษัตริย์ ความงามของ

ปราสาทราชวังหรือความเจริญรุ่งเรืองของบ้านเมือง เช่น บทชมโฉมนางมัทมา โดยท้าวชัยเสนรำพันไว้ในวรรณคดีเรื่องมัทนะพาธา

ตัวอย่างบทประพันธ์

เมื่อนั้น	เจ้าเงาะแสนกลคนขยัน
พิศโฉมพระธิดาวิลาวัลย์	<u>ผูกผาดผิวพรรณดั่งดวงเดือน</u>
<u>งามละม่อมพร้อมสิ้นทั้งอินทรี</u>	นางในธรณีไม่มีเหมือน
สร้างท่าแลเลี้ยงเปียงเปือน	ให้พื้นเพื่อนเดือนจิตคิดปอง

(ตอนที่ ๖ พระสังข์ได้นางรจนา)

ถอดความได้ว่า

หลังจากที่เจ้าเงาะและนางรจนาถูกท้าวสามนต์ ขับไล่ออกนอกรั้ว เจ้าเงาะได้เฟื่องพิศดูนางรจนา ซึ่งงดงามทั้งผิวพรรณและด้วยความงามของนางรจนาทำให้เจ้าเงาะเกิดความหลงรักนางรจนา

๒. **นารีปราโมทย์ (บทกวี ไอ้โลม)** คือการกล่าวข้อความแสดงความรัก ทั้งที่เป็นการพบกันในระยะแรกๆ และในไอ้โลมปฏิโลมก่อนจะถึงบทสังวาสนั้นด้วย

ตัวอย่างบทประพันธ์

ถึงรับขวัญอุ้มพระลูกรัก	<u>จูบพักรตร์เคียรเกล้าเกศา</u>
<u>กอดชมดั่งดวงนัยนา</u>	นางแสนเสน่หาดังดวงใจ
แลเห็นนิ้วหัตถาพันผ้า	เอื้อวันของแม่เป็นไฉน
ผ้าผูกนิ้วถูกอะไร	เป็นไรหรือพ่อจงบอกมา

(ตอนที่ ๓ นางพันธุรัตเลี้ยงพระสังข์)

ถอดความได้ว่า

หลังจากที่นางพันธุ์ตอกอุบายลาพระสังข์ไปป่าเจ็ดวัน เพื่อหาสัตว์ป่ากิน แล้วจึงรีบกลับมาหาพระสังข์ภายในวันเดียว ด้วยความรักความเสน่หาดังดวงใจ จึงอุ้มพระสังข์นั่งตัก แต่หารู้ไม่ว่า พระสังข์แอบไปบ่เงินบ่ทอง ใช้นิ้วชี้จิ้มบ่อ ลบไม่ได้ จึงใช้ผ้าพันไว้ นางจึงถามว่านิ้วเป็นอะไร พระสังข์หลอกว่าถูกมีดบาด

๓. พิโรธวาทัง(บทตัดพ้อ) คือ การกล่าวข้อความแสดงอารมณ์ไม่พอใจ ตั้งแต่บ่นน้อยไปจนมาก จึงเริ่มตั้งแต่ ไม่พอใจ โกรธ ตัดพ้อ ประชดประชัน กระทบกระทั่งเปรียบเปรย เสียดสี และด่าว่าอย่างรุนแรง

ตัวอย่างบทประพันธ์

เมื่อนั้น	ท้าวสามนต์เสียใจจนลมจับ
นางมณฑาเข้าประคองรองรับ	ขยำขยับไปสักหน่อยก็ค่อยคลาย
ลุกขึ้นกระเทิบบาทตวาดอึง	<u>อีรจนาคูดึงข้างมังกาย</u>
<u>ทรลักษณ์อัปรีโยไม่มีอาย</u>	หน่อกษัตริย์ทั้งหลายไม่เอื้อเฟื้อ
<u>มารักเงาะทรพลคนอุบาทว์</u>	<u>ทุดช่างชั่วชาติประหลาดเหลือ</u>
<u>แค้นนักจักใครให้แค้นเื้อ</u>	<u>แล้วเอาเกลือทาซ้ำให้หน้าใจ</u>
ว่าพลางฉวยได้ไม้เรียว	<u>โกรธเกรี้ยวตัวสั่นหม่นไส้</u>
<u>อีลูกช้วนางซังจิงไร</u>	<u>เอาไฉนเสียให้แทบตาย</u>

(ตอนที่ ๖ พระสังข์ได้นางรจนา)

ถอดความได้ว่า

นางรจนาเสียงพวงมาลัยให้เจ้าเงาะ เพราะเห็นรูปทองข้างใน สร้างความไม่พอใจ และโกรธจัดแก่ท้าวสามนต์ ถึงกับเป็นลม นางมณฑาจึงช่วยประคองและบีบนวด เมื่อฟื้นสติจึงลุกขึ้นกระเทิบเท้าด่าว่านางว่ามังกาย เลือคนอัปลักษณ์ไม่รู้จักอายผู้อื่น เกิดความแค้นใจอยากจะแค้นเื้อแล้วเอาเกลือทา จึงคว่ำเอาไม้เรียว และด่านางรจนาว่าชั่ว จัญไร ด้วยความโกรธจนตัวสั่น

๔. สลลปังคพิไสย(บทโศก) คือการกล่าวข้อความแสดงอารมณ์โศกเศร้า อาลัยรัก บทโศกของนางวันทอง ซึ่งคร่ำครวญอาลัยรักต้นไม้อันบางขุนช้าง อันแสดงให้เห็นว่านางไม่ต้องการตามขุนแผนไป แต่ที่ต้องไป

เพราะขุนแผนร้ายมนต์สะกด ก่อนลานางได้รำลาต้นไม้ก่อนจากไป จากเรื่องขุนช้างขุนแผน ตอนขุนแผนพานางวันทองหนี

ตัวอย่างบทประพันธ์

นางทும்ทอตกายสยายเกศ	<u>ชลเนตรแกว่งหลังไหล</u>
พ่อคุณทูนหัวแม่หนักใจ	อัศจรรย์หัวนไหวแต่ในดวง
แม่รีบมาไม่เห็นหน้าเจ้า	ตั้งใครตัดเกล้าให้ผุยผง
ลูกแก้วไม้แคล้วจะปลดปลง	มันคงทั้งนี้้อัจฉนา
<u>แม่ไม่ขออยู่จะสู้ม้วย</u>	<u>จะตายตามไปด้วยพระลูกข้า</u>
<u>ครวญคร่ำทางรำพรรณนา</u>	<u>โศกกาแน่นิ่งไม่ตึงกาย</u>

(ตอนที่ ๒ ถ่วงพระสังข์)

ถอดความได้ว่า

ท้าวศวมิลถูกคุณไสยจากนางจันทาเทวี จึงออกอุบายให้ท้าวศวมิลฆ่าพระสังข์ทิ้งเสีย ทหารจึงจับตัวพระสังข์ไป ทำให้นางจันทาเทวีผู้เป็นแม่ถึงกับทรุดลงกับพื้นแล้วร้องไห้คร่ำครวญ เพราะเกิดความสังหรณ์ใจตั้งแต่อยู่ในป่า เมื่อรีบกลับมาแล้วไม่เห็นพระสังข์เหมือนใครมาตัดคอ คงเป็นเพราะนางจันทาเป็นแน่แท้ นางจะไม่ขอมีชีวิตอยู่ต่อไปขอตายตามลูกรักไป แล้วร้องไห้ฟูมฟายจนสลบแน่นิ่งไป

การวิเคราะห์วรรณคดีสันสกฤต

๑.ศตยคารรส (รสแห่งความรัก) เป็นการพรรณนาความรักระหว่างหนุ่มสาวระหว่างสามมี ภรรยา ระหว่างผู้ใหญ่กับผู้น้อย บิดามารดากับบุตร ญาติกับญาติ ฯลฯ สามารถทำให้ผู้อ่าน พอใจรัก เห็นคุณค่าของความรักนึกอยากรักกับเขาบ้างเช่น รักฉันชูสาว รักหมู่คณะ รักประเทศชาติ เป็นต้น อย่างเช่น เรื่องลิลิตพระลอ เต็มไปด้วยรสรัก(บาลี เรียกรสนี้ว่า รติรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

บัดนั้น	ตายายให้คิดนางนาง
พากันเข้าไปในทับนาง	แลเห็นรูปร่างกุมารา
<u>ตะลึงซึ้งแข็งไปทั้งตัว</u>	<u>ทูนหัวนารักเป็นหนักหนา</u>
<u>พ่อคุณเป็นบุญของยายตา</u>	เกิดมา ยังไม่ได้ยินเลย
พืงพบพืงเห็นเป็นเที่ยงแท้	ลูกของเจ้าแน่หรือแม่เอ๋ย
บุญหนักศักดิ์ใหญ่กระไรเลย	พ่อเอ๋ยรูปร่างช่างสร้างมา
ชั่วปู่ชั่วย่าชั่วตายาย	ล้มตายไม่เห็นเป็นหนักหนา

(ตอนที่ ๑ กำเนิดพระสังข์)

ถอดความได้ว่า

นางจันทิและพระสังข์ได้ไปอาศัยอยู่กับตายาย ๆ จึงได้แอบดูพระสังข์ ตอนออกมาจาก หอยสังข์ เพื่อช่วยงานบ้านจึงเกิดความรักความเมตตาในตัวพระสังข์เป็นอย่างมากถึงกับยื่นตะลึง ในความน่ารัก โดยกล่าวถึงรูปร่างซึ่งแสดงให้เห็นถึงคนมีบุญ ซึ่งตายายถือว่าเป็นบุญของตนที่สามารถเห็นพระสังข์ ซึ่งตั้งแต่เกิดมา ยังไม่เคยพบเห็นเช่นนี้มาก่อน

๒. ทาสยรส (รสแห่งความขบขัน) เป็นการพรรณนาที่ทำให้เกิดความร่าเริง สดชื่น เสนาะ ขบขัน อาจทำให้ผู้อ่าน ผู้ดูยิ้มกับหนังสือ ยิ้มกับภาพที่เห็น ถึงกับลืมหุ่ยดับกลุ่มไปชั่วขณะ เช่น เรื่องระเด่นลันได เป็นต้น (บาลีเรียกรสนี้ว่า ทาสะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

บัดนั้น	หญิงชายชาวเมืองน้อยใหญ่
ต่างคนร้องว่าช่างกระไร	เรียวแรงสุดใจเจียวเจ้าเงาะ
หาบเนื้อที่ไหนดมานักหนาหนอ	ไม่หนักเลยหรือพ้อมาวิ้งเหาะ
<u>लगคนบ้างกลัวบ้างหัวเราะ</u>	<u>บ้างร้องเยาะงามเหวยลูกเขยพระยา</u>
เด็กเด็กซึ้งแซ่เข้าแห่ห้อม	พรั่งพร้อมล้อมหลังล้อมหน้า

บ้างร้องว่าเออเกลอมา

เฮฮาให้ฉาวกราวเกรียว

(ตอนที่ ๗ ทำวสามนต์ให้ลูกเขยหาปลาหาน้ำ)

ถอดความได้ว่า

หลังจากเจ้าเงาะล่าสัตว์แข่งกับหกเขยชนะ จึงหาบสัตว์ป่ามาเข้าเฝ้าทำวสามนต์ จำนวนมาทำให้ชาวบ้านทั้งหญิงและชายต่างร้องถามถึงเรื่องแรงอำนาจมหาศาลของเจ้าเงาะ ที่สามารถหาบของหนักและวิ่งแบบเหยาะ ๆ ได้ด้วยบุคลิกลักษณะ ของเจ้าเงาะ ทำให้ชาวบ้านที่เห็น บ้างตื่นกลัว บ้างขบขันในท่าทาง โดยเฉพาะเด็กๆพากันหยอกล้อเจ้าเงาะ และร้องว่าเพื่อนเกลอมาแล้ว

๓.กรอุณารส (รสแห่งความเมตตากรุณาที่เกิดภายหลังความเศร้าโศก) เป็นบทพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านหดหู่เหี่ยวแห้ง เกิดความเห็นใจถึงกับน้ำตาไหล พลอยเป็นทุกข์ เอาใจช่วยตัวละคร เช่น เห็นใจนางสีดา เห็นใจจรกา และเห็นใจนางวันทอง เป็นต้น(บาลีเรียกรสนี้ว่า โสกะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

เมื่อนั้น	มเหสีตีทรงโหยหา
<u>ฟางเพียงจะสิ้นชีวา</u>	<u>โศกาไม่เป็นสมประดี</u>
<u>ครั้นจะอ่อนวอนผ่อนผัน</u>	ทรงธรรมก็เมินดำเนินหนี
ทุกข์แค้นแสนโศกโศกี	พระพันปีหนีเมียเสียว่าไร
มีกรรมจำจากพระบาทแล้ว	น้องแก้วหาขัดขึ้นไม่
จะขอผัดผ่อนตอนอนไฟ	มิให้ช้านักสักเจ็ดวัน

(ตอนที่ ๑ กำเนิดพระสังข์)

ถอดความได้ว่า

นางจันทวีจะถูกเนรเทศ จึงร้องไห้คร่ำครวญ ถึงท้าวยศวิมล แต่ท้าวยศวิมลก็ไม่ได้สนใจ กลับเดินหนีนาง นางจึงคร่ำครวญและคิดว่าการจากพระสวามีนั้นเป็นเคราะห์กรรมที่ทำให้จากจร แต่นางก็ไม่ได้ขัดคำสั่งอันใด เพียงขอผ่อนผันให้อยู่ไฟหลังคลอดเสียก่อนสักเจ็ดวัน แต่ท้าวยศวิมลไม่ได้ตอบนางแต่อย่างใด

๔. รุทธรส/เราทรรส (รสแห่งความโกรธเคือง) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้ดูผู้อ่านขัดใจ
ฉุนเฉียว ขัดเคืองบุคคลบางคนในเรื่อง บางทีถึงกับขว้างหนังสือทิ้ง หรือฉีกตอนนั้นก็มี เช่น โกรธขุนช้าง โกรธชูชก
(บาลีเรียกรสนี้ว่า โกรธะ)

ตัวอย่างบทประพันธ์

<u>ได้ฟัง</u>	<u>มีดกลุ้มคลุ้มคลังดังเพลิงไหม้</u>
<u>เหม่อใจันทาชะล่าใจ</u>	<u>จะเกรงกลัวใครก็ไม่มี</u>
<u>จงหองพองขนเป็นพันทัก</u>	<u>เยื้องยักแสบคายใส่สี</u>
<u>เพราะเกิดลูกเต้าด้วยเท่านี้</u>	<u>พาที่เกินตัวไม่กลัวตาย</u>
<u>เหมือนหนึ่งกึ่งกำได้ทาทอง</u>	<u>ยกย่องหัวหูดูเฉิดฉาย</u>
<u>มีประจานใครให้ได้อาย</u>	<u>แสบคายทบเทียบเปรียบมา</u>

ถอดความได้ว่า

(ตอนที่ ๒ ถ่วงพระสังข์)

นางจันทา หลังจากวางกลอุบายไล่พระสังข์และมเหสีออกไปได้แล้ว จึงให้บุตร (จันทิ) พุดถึงทรัพย์สมบัติและบัลลังก์ ทำให้ท้าวศวิมลโกรธและตำหนินางจันทาว่า แม้จะมีลูกด้วยกันนั้นก็ยิ่งชะล่าใจ ไม่เกรงกลัวใคร หยิ่งจองหองเปรียบเหมือนกึ่งกำได้ทองพุดจาประจานคนอื่นให้เกิดความอับอาย อีกทั้งใส่ร้าย ป้ายสีผู้อื่น โดยคาดโทษนางจันทาไว้ ทำให้นางจันทาหาวิธีทำเสน่ห์ ไสยศาสตร์ แก่ท้าวศวิมลในที่สุด

๕. วีรรส (รสแห่งความกล้าหาญ) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟังพอใจผลงาน และหน้าที่ ไม่ดูหมิ่นงาน อยากรับเป็นใหญ่ อยากร่ำรวย อยากรมีชื่อเสียง เลียนแบบสมเด็จพระนเรศวร ชอบความ มีชาติมีมานะของพระมหาอุปราชา จากเรื่องลิลิตตะเลงพ่าย (บาลีเรียกรสนี้ว่า อุตสาหะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

<u>เมื่อนั้น</u>	<u>อมรินทร์ปิ่นฟ้าฟุ้งเฟื่อง</u>
<u>ควม้ามุ่งหมายชายช้าเลื่อง</u>	<u>ยกเยื้องย่างท่าสง่างาม</u>
<u>ทรงเลี้ยงลูกคลีตีเดาะ</u>	<u>พระอินทร์เหาะขึ้นจากท้องสนาม</u>
<u>พระสังข์ไม่พรั่นครันคร้าม</u>	<u>เหาะตามติดพันกระชั้นชิด</u>

(ตอนที่ ๘ พระสังข์ตีคลี)

ถอดความได้ว่า

พระอินทร์ได้แปลงกายลงมาทำท้าวสามนต์ตีคดี พระสังข์จึงออกไปตีคดี ด้วยความกล้าหาญชาญชัยจนได้รับชัยชนะ โดยพระอินทร์ทรงควมมาด้วยท่าทางสง่างาม ชำเลืองมองพระสังข์แล้วเดาะลูกคดีอีกทั้งเหาะขึ้นไปจากพื้นสนาม พระสังข์เองก็ไม่ได้เกรงกลัวต่อพระอินทร์เหาะตามไปอย่างกระชั้นชิด

๖.ภยานกรส (รสแห่งความกลัว ตื่นเต้นตกใจ) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านผู้ฟัง ผู้ดูมองเห็นทุกข์ เห็นโทษ เห็นภัยในบาปกรรมทุจริต เกิดความสะดุ้ง กลัวโรคร้ายสัตว์ร้าย ภูตผีปีศาจ บางครั้งต้องหยุดอ่าน รู้สึกขนลุกชู่ อ่านเรื่อง ผีต่างๆ (บาลีเรียกรสนี้ว่า อุตสาหะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

เมื่อนั้น	<u>หกเขยเข็ดขยาดไม่อาจสู้</u>
เหลียวซ้ายแลขวาหาประตู	เอ๊ะอยู่แล้วกรรมมังครั้งนี้
บ้างเข้าแอบหลังภรรยา	รุนแรงออกหน้าเจ้าอย่าหนี
<u>ความกลัวตัวสั่นไม่สมประดี</u>	เต็มทีลงนั่งภาวนา
<u>บ้างกำหมัดขัดเขมรหมายเขม้น</u>	<u>ทำเป็นว่าพินี้คนกล้า</u>
<u>ครั้นเห็นเงาะถือไม้ไผ่เข้ามา</u>	<u>ก็วิ่งลี้มถลาหาแข่งเปลี่ย</u>

(ตอนที่ ๗ ท้าวสามนต์ให้ลูกเขยหาปลาหาเนื้อ)

ถอดความได้ว่า

ท้าวสามนต์ให้บรรดาหกเขยหาปลาหาเนื้อ(สัตว์ป่าที่ให้เนื้อเป็นอาหาร) พระสังข์ใช้มนตรีมหาจินดาเรียกเนื้อ ทำให้หกเขยไม่สามารถล่าเนื้อได้ จึงได้ตัดปลายจุมูกเพื่อแลกกับปลาและตัดหู เพื่อแลกกับเนื้อ เช่น กวาง ทำให้หกเขยกลัวเจ้าเงาะเป็นอันมาก โดยตอนเข้าเฝ้าท้าวสามนต์ด้วยความกลัวจึงเหลียวซ้ายเหลียวขวามองหาเจ้าเงาะ บางคนแอบอยู่หลังภรรยา โดยผลักให้ภรรยาอยู่ข้างหน้า บางคนเกิดความกลัวถึงกลับลงนั่งพนมมือ บางคนแกล้งกำหมัดเพื่อแสดงตนว่ากล้า แต่เมื่อเจ้าเงาะถือไม้เข้ามา จึงพากันวิ่งหนีด้วยความกลัว

๗.พิภัสสรส (รสแห่งความขิง ความรังเกียจ) บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้ผู้อ่านผู้ดู ผู้ฟังขิงหน้าหน้าตัวละครบ้างตัว เพราะจิต(ของตัวละคร) บ้าง เพราะความโหดร้ายของตัวละครบ้างเช่น เกลียดนางผีเสื้อสมุทร ในเรื่องพระอภัยมณีที่ฆ่าพ่อเงือก เป็นต้น (บาลีเรียกรสนี้ว่า ชิกุจฉะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

เมื่อนั้น	<u>ท้าวสามนต์เห็นเงาะซังน้ำหน้า</u>
<u>เนื้อตัวเป็นลายคล้ายเสือปลา</u>	ไม่กลัวใครใจกล้าดุดัน
<u>ผมหยิกย่งเหยียงเหมือนเซิงฟัก</u>	<u>หน้าตาตลakyักษ์มักกะสัน</u>
พระเมินเสียมิได้คุ้มกัน	แล้วมีบัญชาประชดรจนา

(ตอนที่ ๖ พระสังข์ได้นางรจนา)

ถอดความได้ว่า

หลังจากท้าวสามนต์ ให้บรรดาธิดาทั้งเจ็ดเลือกคู่แล้ว นางรจนาไม่ได้เลือกใคร จึงได้ให้เจ้าเงาะเข้ามาเฝ้า ท้าวสามนต์เห็น จึงได้แสดงอาการรังเกียจเคียดฉันทโดยมีความเกลียดชัง ถึงรูปร่างหน้าตาของเจ้าเงาะ เนื้อตัวลายคล้ายเสือปลา (เสือชนิดหนึ่ง) หน้าตาดุ ท่าทางไม่กลัวใคร ผมหยิกหยอง ยุ่งเหยียง หน้าตาเหมือนยักษ์ ท้าวสามนต์จึงเมินหน้าหนี แล้วรับสั่งประชดนางรจนาให้เลือกคู่

๘. **อัปภูตรส (รสแห่งความพิศวงประหลาดใจ)** บทบรรยายหรือพรรณนาที่ทำให้นึกแปลกใจเอะใจ อย่างหนัก ตื่นเต้นนึกไม่ถึงว่าเป็นไปได้เช่นนั้น หรือ อัจฉริยะคาดไม่ถึงในความสามารถ ในความคมคายของคารม ในอุบายหรือในศิลปวิทยาคุณแปลกใจในสุปฏิปัติ (ความประพฤติที่ดีงาม)แห่งขันติ เมตตา กตัญญู อ้นยากยิ่งที่คนธรรมดาจะทำได้ (รสนี้บาลีเรียก วิมหะยะรส)บทประพันธ์

ตัวอย่างบทประพันธ์

บัดนั้น	หญิงชายชาวเมืองถ้วนหน้า
<u>เห็นพระรูปทองล่องลอยฟ้า</u>	<u>ต่างว่าภูวไนยมิใช่เงาะ</u>
<u>เกิดมาพึงเห็นเป็นบุญตัว</u>	หม่อมผัวพระบุตรคนนี้เหมาะ
เทวดาพานำมาจำเพาะ	บังคมชมเปาะไปทั้งนั้น
ต่างอำนวยอวยพรพระสังข์ทอง	หนุ่มแก่แซ่ซ้องทั้งเขตซันท์
มาตามคูภูมินี้เนิ่น	เปียดกันกลางถนนแน่นไป

(ตอนที่ ๘ พระสังข์ตีคลี)

ถอดความได้ว่า

ชาวเมืองดูการตีกลองของพระสังข์ ด้วยความอัศจรรย์ใจ และกล่าวคำสรรเสริญแก่พระสังข์ โดยชาวเมืองหญิงชายเห็นพระสังข์ในรูปทองล่องลอยอยู่บนฟ้าต่างพากันพูดว่าเป็นพระเจ้าแผ่นดิน องค์พระสวามีของนางรจนาไม่ใช่เจ้าเงาะซึ่งมีความเหมาะสมกันจึงถือกันว่าเป็นบุญตาของผู้ได้พบเห็น อีกทั้งเทวดาพามาพบกัน ต่างพากันมาชื่นชมและอวยพรให้แก่พระสังข์อย่างเนืองแน่นเต็มถนนไปหมด

๙.ศานติรส (รสแห่งความสงบ) อันเป็นอุดมคติของเรื่อง เช่น ความสงบสุขในแดนสุชาวดี ในเรื่อง วาสิวสุ อันเป็นผลมุ่งหมายทางโลกและทางธรรม เป็นผลให้ผู้อ่าน ผู้ดู ผู้ฟัง เกิดความสุขสงบ ในขณะที่ได้เห็นได้ฟัง ตอนนั้น ด้วย (บาลีเรียกรสนี้ว่า สมะรส)

ตัวอย่างบทประพันธ์

ครั้นถึงจึงเข้าไปในห้อง	เห็นสองกษัตริย์นาถา
บังคมคัลกันตามลำดับมา	<u>พุดจาปราศรัยเป็นไมตรี</u>
พระองค์จะเสด็จกลับไป	ข้าจะเปล่าเปลี่ยวใจอยู่กรุงศรี
ทั้งคิดถึงโอรสบุตรี	เคยอยู่ที่นี้ได้อุ่นวัง
<u>ถ้าพบปะพระอินทร์สิ้นทุกซ์แล้ว</u>	ให้ลูกแก้วสองรากลับมามั่ง
มาตรแม้นมีธูระปะปัง	จะได้ฟังพระสังข์สืบไป

(ตอนที่ ๙ ท้าวยศวิมลตามหาพระสังข์)

กลุ่มที่ ๒

รายชื่อสมาชิกภาษาไทย ค.บ.

1. นางสาวยุสรอ	ยามา	รหัสนักศึกษา 406501005
2. นางสาวโชรียญา	เบ็ญเภาะห์	รหัสนักศึกษา 406501010
3. นางสาวนาปีลา	สะแต	รหัสนักศึกษา 406501020
4. นางสาวนุรฮาसानะห์	เปาะสุดง	รหัสนักศึกษา 406501021
5. นางสาวนุรลลุดา	หะยีสะนิ	รหัสนักศึกษา 406501022
6. นางสาวนาเดีย	พุดารอ	รหัสนักศึกษา 406501029
7. นางสาวชัยน๊ะห์	ยานยา	รหัสนักศึกษา 406501038
8. นางสาวนุริอะห์	สามะ	รหัสนักศึกษา 406501039
9. นายอับดุลเลาะ	จิตอมะซอ	รหัสนักศึกษา 406501046